

FÉNY

A MEE VILÁGÍTÁSTECHNIKAI TÁRSASÁG HÍRLEVELE

14 évfolyam, 1. szám

2015. február

MEGJELENT A VILÁGÍTÁSTECHNIKAI ÉVKÖNYV	2.
BÜSZKESÉGEINK	3.
Rendezvényeink	4.
Szervezeti hírek	10.
Programajánló	11.
Figyelő	13.
Kitekintő	17.
Emlékezünk	19.

Kedves Olvasó!

Az elmúlt időszak örömteli és szomorú hírekben is bővelkedett, így a jelen hírlevél lapjai mosolyra és könnyekre is fakaszthatnak.

Sajnálatos módon több alkalommal is emléksorokat kellett fogalmaznom szeretett és tisztelt egykori kollégáink tiszteletére. Különösen fájó olyanokat elveszteni, akik közel álltak hozzánk, akiket nem csak ismertünk, de a tiszteletre méltó példa mellett személyes útmutatást és terelgetést is kaptunk.

Az emlékezés azonban - szerencsére - nem mindig szomorú, így például büszkén emlékezhetünk a 130 éves temesvári közvilágításra, amely Európa első villamos elven működő utcai világításaként tovább emeli az egyébként is büszkeségre és tiszteletre méltó magyar elektrotechnikai úttörő fejlesztések sorát.

A kellemes élményeket számát gyarapítja az újabb LED konferenciáról és az immár kézzel fogható 2015-ös Világítástechnikai Évkönyvről szóló beszámoló, amelyek tovább öregbítik a VTT hagyományossá vált kezdeményezéseit, ezzel is igazolva a helyes irányt.

Végezetül pedig két köszönetnyilvánítással tartozom két személynek, akik az elmúlt két és fél év során bármikor segítségemre voltak információk, képek, vélemények gyors és pontos megszerzésében, akik közreműködtek benne, hogy a Fény hírlevél valóban az a tartalmas és érdekes magazin lehessen, amelyet a Tisztelt Olvasónak szívesen mutatunk be, és akikkel különböző okokból a továbbiakban kevesebb lesz a kapcsolatom.

Személy szerint köszönöm Nádas Józsi és Petrikovicsné Ashbót Zsuzsa eddigi megnyugtató közreműködését munkámban és mindkettőjüknek sok sikert kívánok újabb feladatukhoz.

Barkóczy Gergely
szerkesztő

Megjelent a Világítástechnikai évkönyv 2014-2015.

„A fények és tények”

Nagy örömmel hirdetjük a kedves olvasónknak, hogy a 2015-ös, VI. LED konferencián bemutatásra került a MEE Világítástechnikai Társaság 10. jubileumi évkönyve. A kiadvány a megszokott színvonalas és tartalmas írásokkal ad tájékoztatást a hazai és nemzetközi világítástechnikai szakmát érintő és leginkább foglalkoztató aktualitásokról mind az elméleti kutatások, a fejlesztések és a megvalósult világítások terén.

Az évkönyv írásai három tematika köré csoportosulnak, a Fényviszonyaink fejezet a világítás és a fény elméleti megközelítéseit, kutatásait mutatja be, Innovatív világítás vezérgondolattal a LED nyújtotta innovációs lehetőségek, az egyedi megvalósítások és fejlesztő újdonságok világába kalauzol a második fejezet, majd a harmadik rész Környezetünk világításáról nyújt érdekes olvasmányokat.

Az írók, a szerkesztők, lektorok, illetve a teljes alkotóközösség nevében tartalmas időtöltést és kellemes informálódást kívánok minden kedves olvasónak.

Az évkönyvet a VTT rendezvényein, rendszeres szemináriumain, illetőleg a világítás házában vehetik át az érdeklődők.

a szerk.

Büszkeségeink

A Világítástechnikai Társaság díjazottjai – 2014.

POLLICH JÁNOS DÍJ a Világítástechnikai Társaságért

Balogh János Mikós

1957-ben született. A DÉMÁSZ-nál 1974 től villanyszerelőként, művezetőként, majd műszaki vezetőként dolgozott. A békéscsabai kirendeltség közvilágítási hálózatán a fejlesztés, üzemeltetés korszerűsítés is a feladatkörébe tartozott.

2000-től az ELEKTROLABOR, majd 2008-tól az Energia-Nóvum kft munkatársa. 2012-től a TUNGSRAM-Schröder Zrt délmagyarországi értékesítője.

1981 óta tagja a MEE-nek. 2013-tól a békéscsabai szervezet elnöke. A VTT regisztrált tagja. 2012-ben elnyerte a MEE KANDÓ-díjat.

1990 óta a Közvilágítási Ankétok aktív résztvevője.

Cikkei jelentek meg az Elektroinstallateur lapjain.

Számos rendezvény kiemelkedő munkát végző szervezője. 2014-ben a LED konferencia és a

Közvilágítási Ankét szakmai kiállításának szervezője. A visegrádi LUMEN V4 gyártói bemutatóinak és kiállításainak szervezője.

SZIRÁKI ZOLTÁN –GERGELY PÁL DÍJ a Magyar Világítástechnikáért

Dr Kolláth Zoltán

1961-ben született. Az ELTE-n szerzett diplomát fizikus csillagász szakon 1986-ban, majd ugyanitt 1990-ben PhD fizika. Az MTA Doktora 2003. Szegedi Tudományegyetem habilitáció 2012.

A TIT Bemutató csillagvizsgáló Tudományos munkatársa, MTA Csillagászati Kutatóintézet: Tudományos főmunkatárs, majd tudományos igazgatóhelyettes.

2013-tól: Egyetemi tanár Nyugat magyarországi Egyetem, Szombathely

A hazai fényszennyezéssel kapcsolatos kutatások megalapítója. Nevéhez fűződik a magyarországi csillagoségbolt-park program elindítása. A Zselici Tájvédelmi Körzetet Európában elsőként terjesztette fel a Nemzetközi Csillagoségbolt-park címre, melyet az 2009-ben el is nyert. Jelentősen hozzájárult a Hortobágyi

Csillagoségbolt-park létrehozásához is.

Hazai és nemzetközi fényszennyezéssel foglalkozó konferenciák állandó előadója és szervezője.

Számos fényszennyezéssel kapcsolatos cikket írt a Világítástechnikai évkönyvben, Közvilágítási kézikönyvben, Elektrotechnikában.

Száznál több idegen nyelven megjelent cikk szerzője küldöldi szakfolyóiratokban.

Rendezvények

LUX ET COLOR Vesprimiensis

Beszámoló a XIII. Lux et Color Vesprimiensis Szimpóziumról

A szimpózium 2014-ben november 13-án került megrendezésre a VEAB székházának nagytermében. A rendezvényen, amely 2014-ben a novemberi világítástechnikai szeminárium jegyében is zajlott közel 30 regisztrált vendégünk volt.

A színes előadások között délben – a Pannon Egyetem világítástechnika kurzusának villamosmérnök hallgatóival kiegészülve – egy másfélórás szekcióban hallhattunk beszámolót a Sixtus kápolnában közelmúltban zajlott LED-es fényforrások hangolásának új módszeréről és eredményeiről Dr Szabó Ferenc tolmácsolásában és vendéglőadóink, Roman Dubnička jóvoltából egy bevezető előadás is ismertetésre került a mérési bizonytalanságról.

Csuti Péter

Decemberi taggyűlés a Világítás Házában

A Világítástechnikai Társaság hagyományos év végi közgyűlésére 2014 december 9. dátummal került sor. A rendezvény szokás szerint a decemberi szeminárium helyett megszervezésre, annak általános helyszínén, a Világítás Háza előadótermében. Az eredetileg meghirdetett, 16:30-as kezdési időben a résztvevők létszáma nem érte el az érvényes szavazások lebonyolításához szükséges létszámot, ezért a közgyűlés újbóli összehívására került sor 17 órai kezdettel. A közgyűlésen jelen lévő 49 fő beszámolót hallhatott az eseménygazdag 2014-es év eredményeiről, ismertetést 2015. terveiről és a hagyományainknak megfelelően sor került a VTT díjainak átadására is. A közgyűlésen vált ismertté egy személycseré is, elbúcsúztunk Petrikovicsné Ashbóth Zsuzsannától, akinek a munkakörét Husz Zsuzsanna végzi január elejétől.

A közgyűlést Nagy János elnök úr nyitotta meg.

Napirenden kívül elnök úr megköszönte **Petrikovicsné Asbóth Zsuzsanna** sokéves munkáját és a pihenés mellett sikereiben gazdag nyugdíjas éveket kívánt. Ezután röviden bemutatta **Husz Zsuzsannát**, aki 2015 januárjától vette át a Világítástechnikai Társaság adminisztrációs teendőit.

A jelenlévő tagság és elnökség egyhangú szavazással elfogadta a napirendet, majd szintén egyhangú szavazással megválasztotta Csuti Pétert a jegyzőkönyv vezetésére.

Nagy János a 2014-es év sikereivel kezdte beszámolóját és kiemelte, hogy rendezvényszervezési szempontból igen sikeres évet zártunk. A résztvevők és a kiállítók is elégedettségüket fejezték ki a februárban megtartott V. LED Konferencia után. A májusi XLV. Közvilágítási Anket Veszprémben került megrendezésre, szintén nagy sikerrel. A 2014-es év legnagyobb volumenű rendezvénye egyértelműen az ismét hazalátogató Lumen V4 nemzetközi konferencia volt, melyet Visegrádon tartottunk. Elnök úr kiemelte, hogy a felsorolt sikeres rendezvények szervezésében a nem elnökségi tagság kiemelkedő munkát végzett, melyet nagyra értékel és sikerként tart számon. Külön hangsúlyozta és megköszönte **Almási Sándor** áldozatos munkáját a Lumen V4 megszervezésében és nem kevésbé annak lebonyolításában. Sikerként könyvelte el a Budapest Világítási Mesterterv kapcsán szervezett vitanapot, internetes fórumot, valamint a **Major Gyula** vezette ad-hoc Munkabizottság által készített mesterterv bírálatot, amelyet a VTT megküldött a Főpolgármesteri Hivatalnak. A sikerek után elnök úr beszélt a 2014-es évben tapasztalt hiányosságokról is, melyek közül kiemelte az oktatás és egyéb tevékenységeket, melyre a 2015-ös évben sokkal nagyobb hangsúlyt kell helyezni. Beszélt továbbá a korábban életbe lépett új hulladékkezelési kormányrendelet (197/2014.) módosításához kapcsolódó eredményes tevékenységéről, mely a Vidékfejlesztési Minisztériumban folytatott rengeteg egyeztetés és tárgyalás következménye.

Ezután következtek a 2014-es évi tevékenységek alelnöki beszámolói.

Némethné Vidovszky Ágnes

első felszólalóként beszélt arról, hogy alapfeladata a hatóságokkal való kapcsolattartás, beleértve a Szabványügyi Testületet. Az általa vezetett munkabizottság a gyalogátkelők világításával kapcsolatban lassan ugyan, de megkezdte működését.

Dolgozott továbbá az SZMSZ és az alapszabály módosításának tervezetén amely egy későbbi napirendi pontban tárgyát képezte.

Másodikként **Csuti Péter** számolt be tevékenységéről, melyben elmondta, hogy az elnök úr által kiemelt hiányosságok javarészt a saját hibájából maradtak el, így nem sikerült az oktatás területén számottevő előrelépést tenni, valamint a bemutatóterem modernizálása is lassabban halad a tervezettnél. Sajnálja, hogy csalódást okozott, ígéretet tett, hogy 2015-ben pótolja az elmaradásokat. Eredményesnek tartja azonban a Világítás Háza számítógépparkjának modernizálását, bővítését és az archiválási rendszer biztonságosabbá tételét és elmondta, hogy a bemutatóterem lámpatestei közül az elnökség tagjaival közösen kiválasztásra kerültek a modernizálandó példányok. A Magyar Mérnöki Kamarával az együttműködés az év első felében elkezdődött, de az elakadt.

Szwarcz Péter következett, aki beszélt arról, hogy a nemzetközi kapcsolatok ápolásában aktívabbnak is tudta volna képzelni a tevékenységét, de sajnos elfoglaltságai miatt nem tudott a terveinek megfelelő intenzitással tevékenykedni. Az eredményeket összegezve: 2014-ben hozzá érkezett Európai Bizottsági rendelettervezeteket véleményezte és továbbította az illetékes minisztériumnak. A kommentek felhasználásáról visszajelzést nem kapott. A CIE-ben tovább folytatta a divízióelnöki tevékenységet, részt vett a Malajziában rendezett éves konferencián, a Tudományos Bizottság és a 2015-ös Manchesteri nagykonferencia Program Bizottsága összes ülésén. Aktívan hozzájárult a LED közvilágítással kapcsolatos VTT állásfoglalás felülvizsgálatához és a Budapest Világítási Mesterterv véleményezéséhez.

Nádas József beszélt a hozzá tartozó tagságnylvántartó rendszerről, amelynek revíziója 2013-ban történt meg. Azóta a létszám stabilizálódott és jelenleg 220 fő aktív státuszú tagunk van. A tagok aktivitása azonban alacsony (pl. a közvilágítási mesterterv kommentálására csak egyetlen tagtársunk vette a fáradságot) és a levelekre adott válaszadási hajlandóság is csak 30 %-os. A jogi tagjaink esetében a tagság jelen pillanatban 25, ami megegyezik az év eleji tagszámmal, azonban megjegyzi, hogy az év során számos cégátalakulás, felvásárlás, felszámolás és kilépés is történt és így most 9

támogató és 16 pártoló tagunk van. A PR kommunikáció területén jók az eredmények, rengeteg dokumentum, kép, hang és video-anyag került fel a honlapra, amely már hatékonyan böngészhető. Facebook közösségi oldalon 212-re emelkedett a követők száma. A Fény hírlevél **Barkóczi Gergely** jóvoltából szép és tartalmas. A honlap átalakítás technikai támogatásáért köszönetet mondott **Horváth Márknak**.

Mancz Ivette következett, aki hangsúlyozta, hogy 2014 sikeres rendezvényei mögött (V. LED Konferencia, XLV. Közvilágítási Anket) az igen aktív tagsági tevékenység munkája is áll, amelyet dicséretesnek tart és megköszönte a segítők munkáját. A Lumen V4 nemzetközi konferenciával kapcsolatos fő szervezési teendőket **Almási Sándor** látta el, így az ő érdeme a rendezvény sikeressége, alelnök asszony is megköszönte Sándor áldozatos munkáját. A korábban sikertelennek ítélt oktatási tevékenységgel kapcsolatban megjegyzi, hogy a Veszprémben megrendezett Közvilágítási Ankethez kapcsolódott elméleti és gyakorlati oktatás sikeres

volt és ezért megköszöni a veszprémi kollégák munkáját.

Szabó Ferenc beszámolt a 2014-es év során a Visegrádi Alaphoz újfent a benyújtott pályázatról, amely ezúttal sikeres volt és aminek köszönhetően a regisztrációs díjak emelése nélkül tudtak számottevően tartalmasabb programokat és színvonalat biztosítani. A tavaly ősszel benyújtott elutasított pályázat – és valószínűleg a korábbi évek pályázata is – formai okok miatt lett elutasítva. Ennek kiderítése nem kevés utánajárást igényelt, de ez szerencsére eredményes volt és megérte a fáradozást. Mivel a tagországok között is ez volt az első sikeres pályázat, ezért a konferencia nyitóestjén tartottak egy tájékoztatót és eszmecsere a Lumen V4 sorozat folytatásának módjáról. Folyamatosan figyelemmel kíséri a pályázati kiírásokat és jelzi, hogy 2015 év elején várhatóak az első H2020-as kiírások. A szemináriumok szervezése sikeresnek mondható és reméli, hogy 2015 júniusában sikerül megrendezni a Hallgatói Ankétot.

A beszámoló után **Almási Sándor** kért szót és megköszönte a tagságnak a Lumen V4 szervezésében nyújtott segítségét. Megemlítette, hogy felkérést kapott a Lumen V4 sorozatról egy összefoglaló fejezet írására a most megjelenő évkönyv számára, amelynek örömmel tesz eleget.

Szót kért a Magyar Mérnöki Kamarától **Rajkai Ferenc** úr, aki elmondja, hogy az oktatás területén a Kamara nem tétlenkedett és sikeresen beindult egy 6 órás továbbképzési sorozat a villamosmérnökök részére. Az oktatási tematikát a VTT-vel közösen alakították ki. Témafelelős **Nagy János**.

Utána **Wenzel Klára** professzorasszony kért szót, aki részt vett a Lumen V4 Konferencián és a résztvevők nevében köszönetét fejezi ki a szervezőknek a színvonalas rendezvény szervezéséért és lebonyolításáért.

Elnök úr ismertette a 2015-ös tervezett tevékenységeket, konferenciákat, rendezvényeket, úgymint az év első felében a Fény Nemzetközi Évével kapcsolatos nyitórendezvényt, a VI. LED Konferenciát, a Közvilágítási Ankétot, a júniusi Hallgatói Ankétot, az augusztusra tervezett zselici kirándulást és csillagtúrát, az ősszel megrendezendő fórumot a Fény nemzetközi éve alkalmából, valamint a rendszeresen megrendezésre kerülő szemináriumokat a Világítás Házában.

Némethné Vidovszky Ágnes ismertette az elnökség által már jóváhagyott alapszabály 10.§-ának módosítási javaslatát a Munkabizottságokkal kapcsolatosan és szavazásra bocsátotta azt.

48 igen, 0 nem és 1 tartózkodás mellett a módosítási tervezetet elfogadta a közgyűlés.

Esztergomi Ferenc következett a díjbizottság részéről, aki elmondta, hogy a díjbizottságban **Antal Zoltán** és **Szabó Tibor** segítette a munkáját, amelynek eredményeképpen az idei Világítástechnikai Társaságért Pollock János Díjat **Balogh János Mikósnak** ítélték oda. A 2014-es évben a Magyar világítástechnikáért Gergely-Sziráki Díjat **Dr Kolláth Zoltán** kapja. Minkét díjazottnak gratulálunk!

A Közgyűlés a kerek évfordulós tagok köszöntésével és a kerek születésnapjukat idén ünneplő tagok köszöntésével zárult.

Németh Zoltán és Csuti Péter beszámolója alapján a szerk.

A hatodik LED Konferenciáról

*Részletek az **Elektrotechnika** magazinban megjelenő beszámoló alapján - a szerző tollából*

A 2010 óta folyamatosan megrendezett LED-konferenciáknak – a 2014. évi kivételével – az ÓBUDAI EGYETEM adott otthont. Nagy János, a MEE-VTT elnöke köszönte a helyszín és a közös szervezés lehetőségét az Egyetem Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kara dékánjának, Dr. Vajda Istvánnak és Dr. Lendvay Marianna oktatási dékánhelyettesnek, aki egyben – a világítástechnikát is oktató – Mikroelektronikai és Technológiai Intézet igazgatója.

„Érdemes volt elkezdeni és sorozattá fejleszteni konferenciáinkat” – mondta Nagy János, – majd így folytatta – „a LED-ig még nem akadt olyan fényforrás, amelyről konferenciasorozatot tartottak volna.” Hozzátette, hogy a VTT taglétszámánál sokkal többen tartják magukat világítástechnikusnak... és terveznek-kiviteleznek-gyártanak-forgalmaznak... egyesek a szükséges minimumnál is kevesebb ismeretek birtokában... ezeknek a nem-szakembereknek a több-jobb tudásáért is tevékenykedik a VTT.

Tekintettel a KKVK-n folyó több évtizedes múltra visszatekintő világítástechnikai képzésre, a Társaság elnöke szorosabb együttműködést ajánlott az Egyetemnek. A szakmának sem mindegy, hogy milyen színvonalú szakképzés folyik ott, milyen képességű szakmai utánpótlás kerül ki a gyakorlatba. Márpedig az új világítási technológiák megjelenése jól felkészült kollegákat igényel.

KÖSZÖNTÉSEK

Dr. Vajda István konferenciaköszöntőjében megfogalmazta a Kar jelmondatát: „A Kandó a Tudomány Hajóján.” A BSc (BA) és az MSc (MS)-képzés mellett doktori iskolák is indultak.

Dr. Lendvay Marianna büszke arra, hogy az általa vezetett intézetben több évtizedes hagyománya van a világítástechnikai képzésnek, amelynek alapjait **Dr. Borsányi János** fektette le. Az idén világítástechnikai képzés indul a Karon **Molnár Károly Zsolt** és **Nádas József** irányításával.

ELŐADÁSOK

Mancz Ivette, a 4-szekciós konferencia főszervezője kérte fel **Csuti Pétert** az I. szekció levezetésére.

Az első előadás két szerzője: *Esztergomi Ferenc* és *Nagy István Zoltán*, címe: **LED-es lámpatestek valós élettartamának közelítő mérése.**

A **LED-es lámpatesteket érintő szabványújdonságok** c. előadást négy szakember készítette: *Aradi Ferenc*, *Harnos Jenő*, *Németh Zoltán* és *Klinger György*, akik közül ketten váltották egymást a pódiumon.

Schwarcz Péter előadásának címe: **Végre almát az almához? – LED-lámpatestek műszaki adatainak összehasonlíthatósága.**

Az intelligens világítás és a Smart City kapcsolata, nemzetközi és hazai példák címmel tartotta meg előadását *Bátai Roland*.

A szekció utolsó előadója *Szabó Gábor*, témája: **Beltéri helymeghatározás kódosztással nyalábolt látható fényes kommunikációval.**

A II. szekció vezetője: **Mancz Ivette**

Dr. Szabó Ferenc, *Csuti Péter* és *Dr. Schanda János* – élénk érdeklődést kiváltó, videóbemutatóval színesített – közös előadásával (**Szakmai sikereink a Sixtus-kápolnában**) *Dr. Szabó Ferenc* állt a hallgatóság elé.

Kovács Zoltán DLA az idei konferencián is sok képpel illusztrálta a **LED-világítás mint belsőépítészeti elem** című előadását.

Poppe András megemlítette, hogy aki szeretne elmélyedni a **Teljesítmény LED-ek multi-domain modelljei** hosszú képleteinek és részletes ábráinak „tengerébe”, megteheti, ha az új *Évkönyv* hasonló című tanulmányát fellapozza.

Rajkai Ferenc saját munkájáról beszélt **LED-világítás tervezési tapasztalatai egy irodaház kapcsán** címmel.

Németh Zoltán látta el a III. szekció vezetői tisztségét.

Kovács Csaba saját gyakorlati tapasztalatait az **Adaptív LED-es közvilágítás a gyakorlatban** címen foglalta össze.

A Vasúti Világítási Kollégium aktuális gondolatait fogalmazta meg *Hermesz Zsolt*: mikor és hogyan történjék a **LED-világítótestek bevezetése a vasúti térvilágításba**.

A Repülőterek, helikopter-leszállók LED-es világításának megoldásai-t ismertette *Tóth Ferenc*.

Dr. Kovács Károly szerint fontos feladat a **Kültéri LED-es lámpatestek korszerű túlfeszültség-védelme**.

A LED-es lámpatestekkel végzett korszerűsítések előzetes modellezése volt *Szöke Tamás* témája.

Mancz Ivette előadásának címe: **LED-es közvilágítási korszerűsítések Magyarországon**.

Kolláth Zoltán és *Dömény Anita* közös munkájának tárgya: **LED-es közvilágítási rekonstrukciók vizsgálata a fényszennyezés szempontjából**.

Major Gyula volt a IV. szekció vezetője.

Nádas József előadásának az **Elektro- és fotolumineszcencia együttes alkalmazásán alapuló LED-ek** címet adta.

Láng Ernő arról beszélt: hogyan jelennek meg a **LED-ek a sportvilágításban**.

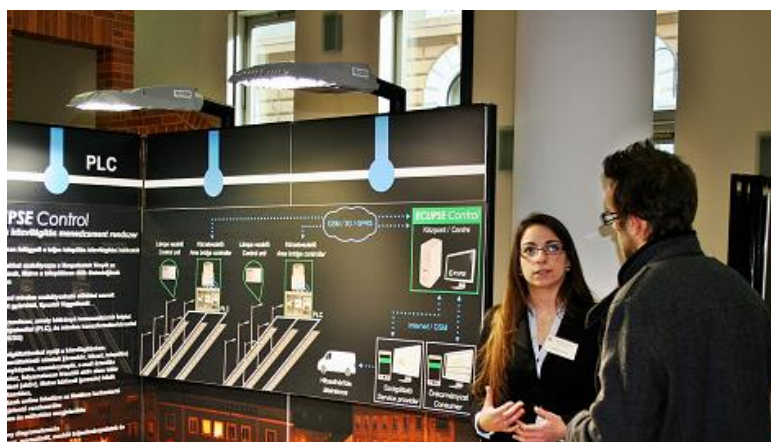
Erbesz Korn Lajos érdekes kérdést tett fel: **A kevesebb fény sok esetben „több” is lehet?**

Turbucz Gergely és *Balogh Zoltán* előadásukban a **LED-vezérlések KNX- épületfelügyelettel** témát tárgyalták.

Dr. Tukshaitov Rafail és *Dr. Abdullazyanov Edward Yunusovich* – az előadó meghatározása szerint: „tatárföldi” – egyetemi tanárok kutatási témáját a **LED-es lámpák tervezésének új megközelítése** adta. Az előadó szavait és szövegét Nagy József ny. MÁV-mérnök tolmácsolta.

Vass László a konferencia utolsó előadójaként konferenciasorozatunk „alanyának”, a LED-nek aktuális világszenzációjáról beszélt – **A 2014-es fizikai Nobel-díj kapcsán a LED-ekről** – címmel.

KIÁLLÍTÓK-KIÁLLÍTÁSOK

választékát ismerhetik meg. Méretválaszték: 120 és 180 cm, teljesítményválaszték: 36-60-70 W, védettségi választék: IP20 és 65.

Bakos Tibortól azt, hogy a **PROLAN Irányítástechnikai Kft.** által bemutatott „Eclipse Control” intelligens közvilágításvezérlő-rendszerrel a hallgatók már az előadáson is találkozhattak.

G. Szabó Istvántól azt, hogy a 10 éves **OPTIKA Mérnökiroda Kft.** kis (10...100 db) sorozatban gyárt-korszerűsít-restaurál különleges optikai megoldásokat ipari (pl. Audi, Bosch, Opel) és kutatóintézeti megrendelésekre, továbbá tervez és kivitelez LED-fényforrásokat, -tápegységeket és -világítótesteket.

Mertli Ferenctől azt, hogy a **Havells SYLVANIA GmbH** nem összetévesztendő egy részben hasonló nevű céggel! Felhívta a figyelmet az ún. „LED-szálas”, izzólámpa alakú, méretű és fejtű (E14 és 27) termékükre. Ezeket átlátszó üvegburával (amelyen át láthatóak az esztétikus LED-szálak!) gyártják, „hagyományos”-, gömb- és gyertya-alakúak, színhőmérsékletük is azonos az izzólámpáéval (2700 K), viszont fényhasznosításuk annál 10x nagyobb, élettartamuk pedig 15x hosszabb.

Az első nap zárásaként a – **Balogh János Miklós** által szervezett – kiállítás 8 cége közül azoknak a képviselői mutatkoztak be, amelyek munkatársai, tanácsadói nem tartottak előadást e konferencián. Az öt bemutatkozó szakembertől a következő fontos információkat tudhatták meg a résztvevők:

Baranyai Jánostól azt, hogy a **KT-ELECTRONIK Kft.** standján a mennyezetre és falra függeszthető LED-es világítótestek nagy

„Apróbetűs” megjegyzés: egy szaklap újdonságai között COG LED e fényforrás megnevezése... és: E-foglalattal jellemzik, bár az E-foglatatú lámpatestek számára gyártják az E-fejű fényforrásokat.

Dr. Kovács Béla „szaván fogta” a VTT elnökét, aki a tavalyi konferencián javasolta: az **Electro-Cord Kft.** hozzon konténereket az általa propagált LED-begyűjtéshez...és íme: itt a javasolt gyűjtőedény!

VITÁK-KÉRDÉSEK-HOZZÁSZÓLÁSOK

A 23 db lejegyzett „vitázó” lényegében „kérdő-zó” volt, ezt a megállapítást a következő néhány téma bizonyítja:

Erbeszkorn Lajos előadásában feltett kérdésére – „**Miért nem jelzik a biztonsági világításban futó nyilak a menekülés irányát?**” – *Major Gyula* válasza: „**Már tervezik!**”

Némethné dr. Vidovszky Ágnes – a hallgatóság „egyetértő morájától” kísérve – **kritizálta az ún. taposólámpák kápráztató elhelyezését.** E témával egyetértve *Major Gyula* reményének adott hangot: **a „Mestervterv” talán megoldja ezt a problémát?!**

Mancz Ivette kérdezte *Kovács Csabától*: „**Az előadás szerinti 'dimmelt' közutak 'nem-dimmelt' kereszteződésén áthaladó gépkocsi vezetője hirtelen 'sötét zónába' kerül?**” A válasz: „**Nem, mert az érzékelő fokozatosan kapcsolja a 'követett gépkocsi' előtt az útvilágítást.**”

Egyes előadásokban elhangzott két helytelen műszaki fogalom-meghatározást helyesbített egy-egy hozzászóló: **a „fényerő” helyesen „fényerősség” – kW-ban nem a „fogyasztást”, hanem a teljesítményt mérjük.**

ZÁRSZÓ

Nagy János abbeli reményét fejezte ki, hogy a majd' kétszáz résztvevő nem hiába hallgatta meg a 22 előadást – 33 szerző közös munkáját –, tekintette meg nyolc élvonalbeli hazai és világcég kiállítását. A Programbizottság igyekezett a téma közel teljes vertikumát bemutatni – köszönet a bizottság elnökének, *Balogh János Miklósnak*, aki a kiállítást is megszervezte.

Köszönet illeti *Mancz Ivette* főszervezőt és a négy szekcióvezetőt: *Csuti Pétert*, *Molnár Károly Zsoltot*, *Németh Zoltánt* és *Major Gyulát*, valamint a VTT új irodavezetőjét, *Husz Zsuzsannát*.

A VTT elnöke büszke, nemcsak az eddigi „hatos konferenciafolyamra”, hanem a 20. évét betöltő Társaságra, továbbá az Évkönyv 10. jubileumi számára – amelyet a konferenciahallgatók a regisztrálásuk alkalmával elsőként kézhez kaptak – köszöni a létrehozóinak.

Zárszavában arra biztatta a résztvevőket, hogy lépjenek be a VTT-be, nagyobb taglétszámú erősebb szervezet jobban hallatja hangját a korszerű és szakszerű világítási megoldások érdekében.

Kihasználva a konferencián résztvevők nagy létszámát, felhívást intézett a jelenlevőkhöz a Világítás Háza bemutató termékének korszerűsítésére. Mivel oktatóteremként is szolgál, a legkorszerűbb termékeknek és világítási technológiának ott a helyük! A VTT várja a felajánlásokat!

Még egy fontos számot említett meg: a 2015.-öt, mert ez a FÉNY NEMZETKÖZI ÉVE!

A VTT igyekszik emlékezetessé tenni... az eddig felsoroltakon kívül megszervezi a 46. Közvilágítási Anketot és a zselizi Csillag(néző)túrát – *Dr. Kolláth Zoltán* vezényletével.

Nagy János záróbeszédében megismételte a nyitóbeszédében elhangzott köszönetet az Óbudai Egyetemnek azért, mert a LED-konferencia visszakérülhetett az egyetem falai – és hallgatói – közé.

Vetési Emil

Szervezeti hírek

Beszámoló a MEE VTT februári elnökségi üléséről

Világítás Háza, 2015. 02. 10.

Jelen vannak: Nagy János, Nadas József, Schwarcz Péter, Csuti Péter, dr. Szabó Ferenc, Husz Zsuzsanna
Kimentette magát: Mancz Ivette, Némethné dr. Vidovszky Ágnes)

Napirendi pontok:

Honlap, sajtókapcsolatok, hírlevél

A honlap, annak technikai hátteréhez és az önkéntes karbantartókhoz képest jól működik, folyamatosan fejlődik (fotók, galéria, szótár, kétnyelvűsítés). Sajtókapcsolatok terén áttekintésre kerültek állandó médiapartnerünk és az aktív kapcsolattartók. Az MTI-vel való együttműködés megújítandó. Barkóczy Gergelytől Németh Zoltán (TÜV), vagy Pelsőczy Zoltán (villamosmérnök, közgazdász hallgató) vehetné át a Fény Hírlevél szerkesztői feladatait.

A vezetőségi választás utáni félidős értékelés végezhető, ahol Nagy Jánostól elhangzik, hogy Némethné dr. Vidovszky Ágnes jelezte, hogy az architektúra termet kísérleti célokra használná a helyiséget arra alkalmas lámpatestek és világítási rendszer telepítésével. Nagy János elmondja, hogy Csuti Péter sikertelen oktatási és bemutatóterem fejlesztési tevékenysége nem budapesti illetőségére is visszavezethető, ezért Nadas József és Csuti Péter között tárcacserét alkalmaz. A következő elnökségi üléstől kezdődően Husz Zsuzsanna is részt vesz a teljes elnökségi ülésen és vezeti a jk-et.

VI. LED Konferencia

Nagyon jól sikerült a rendezvény, gratuláció illeti a szervezőket. A vezetőség levonhat a rendezvénnyel kapcsolatos tanulságokat. A diákok regisztrációjával kapcsolatban **kedvezményes regisztrációs díjat állapít meg az elnökség**. Felmerült az elektronikus regisztrációs rendszer bevezetése, de az elnökség legutolsó tapasztalatai alapján (LumenV4) erre még nem érkezett el az idő. **Schwarcz Péter javasolja az általános rendezvénymentrend bevezetését**, amiből minden időpillanatban látható, hogy hol kellene tartani az aktuális szervezési folyamatokban.

A LightTronic Kft levelének megvitatása.

A szép számú hazai közvilágítás korszerűsítési projektben **előnyben kellene részesíteni a hazai meghajtó egységek gyártóit**. Schwarcz Péter szerint a közvilágítási piac teljesen globalizálódott a tápegység kérdésében is. **A hazai gyártóknak, fejlesztőknek megjelenési, bemutatkozási lehetőséget kellene biztosítanunk a honlapunkon, vagy hírlevél formájában**, esetleg a hírlevélben. Megjelentet-hetnénk őket a honlapon, esetleg készíthetnénk egy listát.

Egyebek:

Dr Takács György 73 éves korban elhunyt, nekrológ megjelentetése a honlapon, hírlevélben és kör-emailben.

Díjra javaslatokat február 23-ig kell a MEE elé terjeszteni (Esztergomi Ferenc) **Bláthy díj, Déry díj, Nívó díj, MEE életpálya díj, Kandó díj, Urbanek díj, javaslatokat február 13-ig várunk**.

Poppe András javasolta, hogy az Építész Fórummal közösen kellene egy „Jól világított lakás” díjat létrehozni.

Javaslat, hogy a **Hallgatói Ankét résztvevőit díjazzuk**. Schwarcz Péter javaslata, hogy legyen Elektrotechnika közlemény a dolgozatból. **Nagy János javasolja, hogy legyen kiírása, kerüljön meghirdetésre. Ezt az elnökség elfogadta. A jutalom legyen egy ajánlólevél.**

További javaslat hangzik el, miszerint a polgármesterek szövetségével vegyük fel a kapcsolatot, hogy tudják, hogy a saját apparátusuktól hova küldhetik az illetékes tisztségviselőket, munkatársakat.

Szwarcz Péter javaslata, hogy a **LED-ek közvilágítási lámpatestek követelményrendszerét frissítsük**. Kovács Csaba az illetékes munkabizottság vezetője.

Javaslat, hogy a megjelenésekben, előadásokban gyűjtsük a jó és rossz példákat. Baji Gál János őszi rendezvény a FNÉ-e a Kárpát-medencében.

A Világítás Háza ablakainak felújításához két ajánlat érkezett.

Vezette és összeállította: Csuti Péter,
2015. február 20., Veszprém

Jóváhagyta: Nagy János

Programajánló

Márciusi szeminárium a Világítás Házában

2015. március 10-én kedden délután öt órakor kerül sor a VTT rendszeres szemináriumnak következő előadására, amelyet **Dulácska Zsolt** okleveles építészmérnök, építész vezető tervező, a Magyar Építész Kamara elnökségi tagja fog megtartani "**Építészet és díszvilágítás**" címmel. Szeretettel hívunk és várunk minden kedves érdeklődőt a Világítás Házában (Budapest, Árpád út 67.)

Közvilágítási Ankét 2015.

Idén májusban is megrendezésre kerül a MEE Világítástechnikai Társaság **Közvilágítási Ankétja**, amely évi rendszerességgel számít a közvilágítás területén dolgozó tervezők, termékfejlesztők, beruházó szakemberek és érdeklődők figyelmére. Az ankét előadásain a legújabb technológiák és a meglévő világítási rendszerek korszerűsítési megoldásai mellett rendszeresen sor kerül a legújabb világítástechnikai, látással és fénnel kapcsolatos kutatási területek bemutatására is. A XLVI. Közvilágítási Ankét helyszínéről és a rendezvénnyel kapcsolatos részletes információkról a VTT a hivatalos honlapján (vilagitas.org) és elektronikus levél formájában a Tisztelt Tagtársak és korábbi Partnerek számára később nyújt tájékoztatást.

Eseménynaptár

A világítástechnika szakma, illetve a VTT legközelebbi eseményeiről röviden.

2015. március 5. 14:00

MEE Szabványosítási bizottság ülése a Madách téri székház Nagytárgyalójában
Biztonság a világítástechnikában, új szabványelőírások témájában.

2015. március 10. 17:00

Márciusi szeminárium a Világítás Házában

A MEE Világítástechnikai társaság rendszeres havi szemináriuma.

2015. április 15-19.

CONSTRUMA szakkiallítás

Évente megrendezett építőipari szakkiallítás épületvillamossági részvétellel.

2015. május 14-15.

XLV. Közvilágítási Ankét

A VTT éves rendezvénye a közvilágítási szakemberek és cégek számára.

Sasszem - Érdekességek, látni valók

A VI. LED konferencia képeiben

Nádas József képeiből összeállította a szerk

Figyelő

Szabványfigyelő

Összeállította: Kosák Gábor (MSZT)

A következő felsorolás a világítástechnikai és a világítástechnikát érintő új és újra kiadott szabványok, valamint fontosabb szabványmódosítások jelzetét, címét és a kiadás idejét tartalmazza, az új szabványok megjelölésével. A jelöletlenek korábbi szabványt helyettesítenek vagy módosítanak.

A felsorolás első része alkalmazási területének rövid ismertetésével tartalmazza a bevezetett szabványok közül azokat, amelyek a vizsgált időszak alatt magyar nyelven jelentek meg; az ezt követő felsorolás a „címdoldal”, tehát angol nyelvű változatban bevezetett szabványoknak csak a címét tünteti fel.

Magyar nyelven (vagy magyar nyelvű változatban) bevezetett szabványok és szabványmódosítások

MSZ EN 61439-1:2012

Kisfeszültségű kapcsoló- és vezérlőberendezések. 1. rész: Általános szabályok (IEC 61439-1:2011)

E szabvány a kisfeszültségű kapcsoló- és vezérlőberendezésekre vonatkozóan lefekteti a szakkifejezéseket és meghatározza az üzemi feltételeket, a szerkezeti követelményeket, a műszaki jellemzőket és az igazoló ellenőrzési követelményeket. Ez a szabvány önmagában nem használható egy berendezés követelményeinek megadására vagy a megfelelés megállapításának céljára. A berendezéseknek meg kell felelniük az IEC 61439 szabványsorozat vonatkozó részének a 2. résztől kezdődően. E szabvány minden berendezésre vonatkozik, akár egyedi alapon tervezték, gyártották és igazolták (ellenőrizték) azt, akár sorozatgyártmányként nagy darabszámban gyártották. Ez a szabvány nem vonatkozik az olyan egyedi készülékekre és önmagukban alkalmazott alkatelemekre, mint amilyenek a motorvédő-kapcsolók, biztosítós kapcsolók, elektronikus készülékek stb..

MSZ EN 61439-2:2012

Kisfeszültségű kapcsoló- és vezérlőberendezések. 2. rész: Teljesítménykapcsoló és teljesítményvezérlő berendezések (IEC 61439-2:2011)

E szabvány a teljesítménykapcsoló és teljesítményvezérlő berendezésekre (PSC-berendezésekre) vonatkozik, amelyek: villamos energia átvitelére, elosztására és átalakításra, valamint villamos energiafogyasztó készülékek vezérlésére valók; névleges feszültségük váltakozó áram esetén 1000 V d.c. vagy 1500 V a.c.; burkolattal ellátottak vagy burkolat nélküliek, helyhez kötöttek vagy áthelyezhetők.

Angol nyelvű változatban bevezetett szabványok és szabványmódosítások (kivonatos ismertetés nélkül)

MSZ EN 1838:2014

Alkalmazott világítástechnika. Tartalékvilágítás

MSZ EN 12464-2:2014

Fény és világítás. Munkahelyi világítás. 2. rész: Szabadtéri munkahelyek

MSZ EN 50085-1:2005/A1:2014

Vezetékcsatorna- és alagútcsatornarendszerek villamos szerelésekhez. 1. rész: Általános követelmények

MSZ EN 50625-1:2014

Hulladék elektromos és elektronikus berendezések (WEEE) gyűjtésének, szállításának és kezelésének követelményei. 1. rész: Általános kezelési követelmények

ÚJ

MSZ EN 60068-1:2014

Környezetállósági vizsgálatok. 1. rész: Általános előírások és irányelvek (IEC 60068-1:2013)

MSZ EN 60598....:2014

Lámpatestek című szabványsorozat
-2-8, -2-11, -2-12, -2-24 jelzetű részei

MSZ EN 60669-2-6:2014

Kapcsolók háztartási és hasonló jellegű, rögzített villamos szerelésekhez. 2-6. rész: Tűzvédelmi kapcsolók külső és belső téri jelzésekhez és világításhoz (IEC 60669-2-6:2012, módosítva)

MSZ EN 60743:2014

Feszültség alatti munkavégzés. Szerszámokra, szerkezetekre és eszközökre vonatkozó fogalommeghatározások (IEC 60743:2013)

MSZ IEC 60884-1:2002/A2:2014

Csatlakozódugók és csatlakozóaljzatok háztartási és hasonló célokra. 1. rész: Általános követelmények

MSZ EN 61231:2010/A1:2014

Nemzetközi lámpakódolási rendszer (ILCOS) (IEC 61231:2010/A1:2013)

MSZ EN 62612:2014 ÚJ

50 V-nál nagyobb tápfeszültségű, beépített előtétes LED-lámpák általános világítási célra. Működési követelmények (IEC 62612:2013)

MSZ HD 60364-5-557:2014 ÚJ

Kisfeszültségű villamos berendezések. 5-557. rész: A villamos szerkezetek kiválasztása és szerelése. Segédáramkörök [IEC 60364-5-55:2011/A1:2012 (557. fejezet)]

MSZ EN 60529:1991/A2:2014

Villamos gyártmányok burkolatai által nyújtott védettségi fokozatok (IP-kódok) (IEC 60529:1989/A2:2013)

MSZ EN 62707-1:2014 ÚJ

LED-osztályozás. 1. rész: Általános követelmények és fehér LED osztályozási rács (IEC 62707-1:2013)

MSZ EN 62442-2:2014 ÚJ

Lámpaműködtető eszközök energetikai követelményei. 2. rész: A nagynyomású kisülőlámpák működtetőeszközei (a fénycsövek kivételével). Mérési módszer a működtetőeszköz hatékonyságának meghatározásához (IEC 62442-2:2014)

Nemzeti elektrotechnikai szabványok visszavonása!

A következő nemzeti szabvány(oka)t az MSZT közvetlen utód nélkül visszavonta:

MSZ EN 60417

Berendezéseken használt grafikai jelképek című szabványsorozat összes tagja

MSZ EN 60617

Villamos rajzjelek című szabványsorozat összes tagja

MSZ EN 60920:1993

Fénycsőelőtétetek. Általános és biztonsági követelmények

MSZ EN 60922, 60926, 60928

Lámpatartozékok című szabványok

MSZ EN 61046:1999

Váltakozó vagy egyenfeszültséggel táplált elektronikus feszültségcsökkentő konverter izzólámpákhoz. Általános és biztonsági követelmények (IEC 1046:1993)

MEGJEGYZÉS: Az Európai Elektrotechnikai Szabványügyi Bizottság (CENELEC) az EN 60417 Berendezéseken használt grafikai jelképek, valamint az EN 60617 Villamos rajzjelek című szabványsorozat utód nélkül visszavonta, és az e terület szabványosítását a tagországok saját hatáskörű intézkedésére bízta. Az MSZT vonatkozó nemzetközi szabványokat nyilvánítja MSZ szabvánnyá (MSZ IEC 60417-SN, Berendezéseken használt grafikai jelképek és MSZ IEC 60617-SN, Elektrotechnikai rajzokon használt grafikai jelképek).

Lapszemle

A közelmúlt világítástechnikai témájú írásaiból, publikációiból

Déri Tamás: Portugália fényei

Elektroinstallateur 2014. 11-12. 22. oldal

"Lisszabon közvilágítása olyan sokrétű, mint maga a város. Ez a változatosság abból fakad, hogy tengerparti metropolisz mivolta mellett Portugália fővárosa is egyben, ami viszonylag ritka Közép- és Dél-Európában."

Déri Tamás útikönyvekbe illő világítástechnikai kalandozásai ezúttal a portugál főváros utcáin vezetnek végig minket, színes és érdekes bemutatót nyújtva a látványosságok kedvelőinek és a műszaki paraméterek iránt érdeklődők számára egyaránt.

Esztergomi Ferenc: Nostalgikus világítás LED-es lámpatestekkel

Elektroinstallateur 2014. 11-12. 20. oldal

"A LED-ek megjelenése és rohamos terjedése a világítótestekben nemcsak új, LED-es konstrukciókat eredményezett, hanem megjelent az igény a nostalgikus lámpatestek LED-ekkel történő üzemeltetésére is."

A "jövő fényforrása" a múlt idézésére is használható, adja meg a választ Esztergomi Ferenc termék és megvalósítási példa bemutató cikkében, amelyben rámutat, hogy a hagyományos értelemben vett szépség, a kandelláber stílusú lámpák LED-megvalósításai milyen műszaki nehézségeket hordoznak magukban, illetőleg rámutat saját cége termékein keresztül ezek megoldási lehetőségeire is.

László Ferenc: A jövő tévéi a jelenben

Villanyszerelők lapja 2014. december 36. oldal

"A legfrissebb elemzések szerint 2015-ben még csak 1 millió, viszont 2018-ban már több, mint 10 millió OLED tévét adnak majd el globálisan, tehát a technológia, ha lassan is, de biztosan megveti a lábát a piacon."

Világítástechnikában nem újdonság az OLED fogalma, amelynek egyik praktikus alkalmazásának már a kezdetekkor a hajlítható felületű kijelzőtechnika látszott. Az írás ismertetést nyújt a legújabb televíziófejlesztések irányáról, rátérve az OLED technológia térhódítására, a szakterületet érintő előnyeire és hátrányaira.

Legújabb évkönyvünk lapjairól

Borsányi János: Évkönyvről évkönyvre

4. oldal

"Az Évkönyvek története egyben a Világítástechnikai Társaság története is. Kötetről kötetre hírt kaphattak az olvasók a VTT tevékenységéről, a Társaságot érintő eseményekről, legyenek azok rendezvények, hazai és nemzetközi konferenciák, tisztújítások, díjak odaítélése vagy éppen társasági összejövetelek, kirándulások. Ugyanekkor a Nemzetközi Világítástechnikai Bizottság (CIE) munkájáról is rendszeresen szerepelt tájékoztatás."

Borsányi tanár úr az évkönyv bevezető írásában megemlékezik a kisjubileumról, amelyre a tizedik Világítástechnikai Évkönyv megjelenése ad alkalmat, majd a kiadványok beszámolóí alapján áttekinti a világítástechnika aktuális kérdéseinek alakulását, a szakmai viták és rendezvények sorát, a Világítástechnikai Társaság történetének jelentős eseményeit.

Kolláth Zoltán, Dömény Attila: Jevons paradoxon és világítás, Mit tehetünk a Fény Évében?

9. oldal

" Az 1860-as években William Stanley Jevons figyelt fel arra, hogy a gőzgépek hatásfokának növekedése nem a szénfelhasználás csökkenésével, hanem azzal éppen ellentétben a növekedésével járt. Ma már ez az állítás Jevons-paradoxonként ismert a közgazdaságban, általánosítva bármely tevékenység hatásfokára és bármely erőforrás felhasználására. Azaz előfordulhat, hogy a megnövelt energiahatékonyság miatt megnő a kereslet az adott (olcsóbb) erőforrásra, így a várt megtakarítás – a megnövekedett felhasználás miatt – csökken."

Áttekintő szakmai összefoglalás és értékelés a 2015-ös Fény Éve rendezvénysorozat kapcsán a világítástechnika tudományos, ipari és társadalmi állapotáról. Az eszmefuttatás érinti a fény tényleges árának vizsgálatát, annak módját, miként hat az energiahatékonyság növelése az energiafogyasztásra, a környezet és a világítás, az ember, az emberi gazdaság és a környezet kölcsönhatásait és megpróbál irányelvet találni, hogyan is lehetne helyes világítástechnikai, fényszennyezés mentes műszaki és emberi szemléletet találni.

Molnár Károly Zsolt: Mire és hogyan alkalmazhatjuk a LED-eket?

61. oldal

" A világítódiodák a világítástechnika oktatás tematikájába az ezredfordulón kerültek be. Akkor azt mondtuk, hogy ezek az eszközök fénykeltésre alkalmasak, de világítástechnikai alkalmazásuk nem várható. Azóta alig telt el egy fél emberöltő, és ma már azt tapasztaljuk, hogy a LED-es világítás egyre szélesebb körben terjed el, és ezek az új fényforrások egyre jobban szorítják ki az eddig használatosakat."

Fényhasznosítás, élettartam, színhőmérséklet, színvisszaadás azok a jellemzők, amelyekkel általában jellemezzük a fényforrásokat. Meghatározó emellett az alkalmazással összefüggő műszaki paraméterek együttese. Molnár Károly írásában áttekinti, hogy mit is állíthatunk ténylegesen a LED-ről megfontolt műszaki és világítástechnikai szakmai véleményként, mire képesek ma a forgalomban lévő és a laboratóriumi asztalokon megjelenő eszközök, mire számíthatunk a LED lámpák, mint termékek jelen és jövő világítástechnikájában betöltött szerepével kapcsolatban.

Szabó Ferenc, Csuti Péter, Schanda János: LED4ART: LED világítás a Sixtus kápolna freskói számára

125. oldal

" A Sixtus-kápolna önmagában is igencsak különleges helyszín: a Vatikán Múzeum részeként múzeumi helyszín, évente 6 millió látogatóval. Ezen kívül egyházi szempontból is kiemelten fontos, hiszen a mindenkori pápa megválasztásának – a konklávénak is – helyszínül szolgál. Liturgiáknak és a Vatikáni Kórus fellépéseinek – emiatt gyakran TV-közvetítéseknek – ad otthont. A Sixtus-kápolna freskói Michelangelo, valamint több reneszánsz művész remekművei; az Utolsó Ítélet című, minden idők második legnagyobb freskója.

A Pannon Egyetem részvételével zajló kutató-fejlesztés amelynek legfőbb célja gyakorlati példán keresztül bemutatni, hogy a LED 2014-re már alkalmas múzeumi céloknak is megfelelő kiváló minőségű, a műtárgyakat nem károsító világítás létrehozására, mára eléggé ismertté vált a hazai világítástechnikai szakmai körök számára, tekintve, hogy számos beszámolót, bemutatót láthattunk a különböző konferenciák és fórumok alkalmával, amelyek során az öt országot felölelő vállalkozás különböző fázisaiba pillanthatunk be. A veszprémi kutatók átfogó ismertetést nyújtanak az eddigi munkálatokról, eredményekről, valamint a további vizsgálatokról.

Németh Zoltán, Klinger György: LED-es fényforrások fotobiológiai vizsgálata

36. oldal

" Az optikai sugárzástomány, emberi szervezetre is ártalmas veszélyeit alapvetően két fő csoportra bonthatjuk: termikus és fotokémiai jellegűekre. Ezek a szemet és a bőrt veszélyeztethetik. A kérdéses mérendő mennyiségek lehetnek besugárzott felületteljesítmény-, illetve sugársűrűségjellegűek."

Az évkönyv főszerkesztője és szerzőtársa röviden ismerteti írásában a fotobiológiai veszélyeket és azok értékelését, szabványos értékelő módszereit és a vizsgálati módszereket, azok elméleti és megvalósítási hátterét. A bemutatott kutatások során az általános célú, háztartási alkalmazású LED lámpák tulajdonságait, kockázatait vizsgálják annak apropóján, hogy a technikai fejlődés és az új fényforrás gyors elterjedésének következtében a mindennapi életterünkben mind nagyobb egységteljesítményű és fényűrsűrűségű lámpatestek jelennek meg, amelyek egészségügyi kockázatait a fejlődés tempójából következően még csak folyamatban lehetnek, de minden új technika alkalmazásával újabb kérdések vetődnek fel.

Kitekintő

Emlékezés a 130 éves temesvári közvilágítárról

2014. december 10-én két egyedülálló előadással emlékezett meg a MEE Technikatörténeti Bizottsága a 130 éves magyar villamos közvilágításról az Elektrotechnikai Múzeumban. Az 1884-ben üzembe helyezett temesvári közvilágítás az elmondottak szerint nem csak Európa, de a világ első villamos elven működő utcai világítása volt. Az emlékülésen Makai Zoltán, a nagyváradi technikatörténeti kollégium tagja bemutatta a közvilágítás gazdasági és energiapolitikai vonatkozásait, illetőleg előzményeit, majd Sitkei Gyula előadásából a hallgatóság megismerhette a korabeli Magyarország műszaki jelentőségű eseményeit, illetőleg összefüggéseit, beleértve a temesvári példa országszintű fogadtatását és követését.

Az Elektrotechnikai Múzeum és a MEE Technikatörténeti Bizottságának decemberi rendezvénye különösen sok érdeklődőt vonzott. A rendezvény generációk között teremtett kapcsolatot, hiszen a szakmatörténet idősebb kedvelői és a fiatal szakemberek mellett több erősáramú szakközépiskolás diák is jelen volt az érdeklődők között.

Az elektrotechnika és ezen belül a világítástechnika jeles évfordulójára két megközelítésből emlékeztek meg a szervezők. Elsőként a nagyváradi technikatörténészek képviselőjeként Makai Zoltán tartott előadást, amelyben a Temesvári utcai világítás, illetőleg maga Temesvár társadalmi megítélését, az 1800-as évek végén betöltött gazdasági szerepét ismertette. Bemutatta a Bánság fejlődését az Osztrák-Magyar Monarchia idején, a vasútépítések következtében kialakuló és módosuló gazdasági, kereskedelmi befolyásokat, és Temesvár közműfejlődését, kitérve a technika fejlődésének és az új erőforrások felfedezésének hatásaira. Előadásában méltatta Török János polgármester érdemeit, akinek városfejlesztési törekvései eredményezték a világszintű újítást.

A polgármester célja összetett volt. Egyrészt fejleszteni kívánta közüzemeiben is a kereskedelem és a vasút következtében növekedő várost, másrészt igyekezett megtartani az önös érdekeket szem előtt tartó magáncégektől való függetlenséget. A kor jelentős problémája volt ugyanis a gázszolgáltatók erőteljes befolyása. A gázt külföldi tulajdonú cég szolgáltatta és a szerződéseket több évenként tárgyalták újra. A gázszolgáltatók érezvén a villamos ipar hirtelen fejlődését, kizárólagos jogokra törekedtek a lehető legtöbb városban, a lehető leghosszabb időre, 10-15 évre szóló szerződésekkel.

Török János egy ilyen időszakos szerződés lejártát használta ki, hogy véghezvigye tervét és megvalósítsa a villamos elven történő utcai világítást a városban. Kezdetben egyenárammal történt a világítási rendszer táplálása, amelyet gőzgéppel hajtott dinamó biztosított. Makai úr a világítási rendszer ismertetésekor elmondta, hogy 8 db Edison-féle izzóból álló fényforrás csoportokból épült fel a hálózat. A világításhoz tartalék lámpákat is kiépítettek, amely egy fényforrás kiesésekor még lehetővé tette a működést, több fényforrás kiesésekor pedig egy fűtőellenállás helyettesítette a javítandó csoportot a szükséges csere idejére.

A temesvári Ferenc József Színház (forrás: csurtus.blog.hu)

Az egyenáramú rendszer azonban rövid ideig volt meghatározó, a Temesvári színház már váltakozó áramú világítást kapott, amelynek táplálásához egy hőerőmű építését is megkezdtek.

Az előadás további részében áttekintésre került a villamos fejlesztések szükséges feltétele, a hálózatrészek és erőművek kiépítése, illetőleg a XX. század háborúinak, a rövidéletű Bánsági Köztársaság bukásának és az ismert területi széttagozódás következményeként ezen zsilipek, erőművek és hálózatszakaszok üzemének módosulásai.

Sitkei Gyula a temesvári világításhoz kapcsolódóan áttekintő összefoglalást adott a kor elektrotechnikai fejlesztéseiről, hazai és nemzetközi fogadtatásairól, illetőleg rámutatott, hogy az említett kizárólagos szerződések és a városvezetések korabeli lobbitevékenységei következtében milyen komoly időbeli különbségek voltak az ország egyes városainak villamosításai között.

Sitkei úr 1877-ig kalauzolta vissza a hallgatóságot a történelemben, Hamar Leo városház téren végzett villamos világítási "természettudományos kísérlet"-éig, és szót ejtett Thán Károly négy mázsás, monumentális Gramme-féle dinamójáról is, megjegyezve, hogy Thán sem azelőtt, sem azután nem foglalkozott villamossággal.

A történelmi áttekintésből nem hiányozhatott Zipernovszky Károly és Mechwart András találkozása sem, illetőleg a nagy szakmai érdeklődést kiváltó ívlampás világítás, amely 1878-ban borította fénybe a párizsi Avenue l'Opéra sétányát. Ez a világítás még Pesten is azt eredményezte, hogy az alpolgármester kijelölte a Ferenc József teret (a mai Széchenyi tér) próbavilágítás színhelyéül.

A villamos világítás népszerűségét több jeles eseményen történt sikeres bemutató is tovább növelte, így 1881-ben, Rudolf trónörökös látogatásakor a Lánchíd útközépre állványozott ívlampás világítása és a Podmaniczky által intendánsi minőségben kieszközölt izzólampás világítás kivitelezése a régi Nemzeti Színházon.

Az 1884-es MÁV Központi Pályaházán kivitelezett világítási rendszer sikere után 1892-ben elkészült a Keleti Pályaudvar, mint az első, eleve villanyvilágítással tervezett épület is 891 izzó és 79 ívlampa segítségével.

Az előadás kitért arra a momentumra is, hogy a temesvári, 60 km utcahosszon és 10 négyzetkilóméteren megvalósított világítás azért nem Ganz kivitelezésben jött létre, mert a Ganz gyárnak ekkor még nem volt kész rendszere ilyen szintű beruházásra. A kor technikai sajtójából azonban kiderül, hogy négy évvel később már jelentős fejlődésen ment át a cég és készen voltak a gyártási utasítások a váltakozó áramú rendszer egységeinek kiépítéséhez.

Az előadások végén megismertük az 1890-es években kiépített városi világítási rendszereket, így a Fiumei kikötő (1891), Eger (1894) és Szeged (1895) is villamos utcai világítással rendelkezhetett a századfordulóra. Pest szinte az utolsók között csatlakozott a mára alapvető tendenciához, csak 1910-ban épült ki az Andrásy út villamos világítása. A városi világítások kezdetben nagy mértékben ívlampákat tartalmaztak, azonban a világháború során elvesztettük a szén lelőhelyeinket, így azt követően az izzólampák tömeges telepítésére került sor. 1930-ra már túlnyomóan villamos, izzólampás világítás volt az országban.

Az emléknep záróeseményeként a Bródy terem világítástechnikai gyűjteménye, illetve a Zipernovszky terem előtt található ívlampa és egy eredeti temesvári utcai lámpa működtetésére is sor került.

a szerk

Temesvár vasútállomás előtérben a villamos világítással (forrás: egykor.hu)

Emlékezünk

Farkas Lajos emlékére

November elején eltávozott közülünk Farkas Lajos tanár úr, a Budapesti Műegyetem villamosmérnöki világítástechnika oktatásának egyik emblematikus személye. Tanár urat több generáció mérnökei zárták szívébe a világítás eszközeinek izgalma gyakorlati ismertetésein és híres fényforrásbemutatóin.

Pályájának kezdete azokba az időkbe nyúlt, amikor még Verebély László neve fémjelezte a Villamosmérnöki kar, illetőleg a Műegyetem munkásságát. A mérnöki szemlélet és magatartás egy korábbi jelentését ismerte és vallotta magáénak, azt az alaposságot és rendszerszemléletet tanította és képviselte munkájában, amelynek magjait napjainkban egyre nehezebben lehet megtalálni.

1956-ban, tanársegédként kezdte egyetemi oktatói tevékenységét a mai Villamos Energetika Tanszék elődjén, a villamos készülékek és a világítástechnika tématerületén. Oktatása során mindig a hallgatókat helyezte a középpontba, törekedett rá, hogy a leendő villamosmérnökök meglássák azt a szépséget a szakmában, amelyet ő felfedezett. Számonkérései mindazonáltal szigorúak voltak, mindazt a tudást, amit a hallgatóknak átadott, elvárta, hogy vissza is hallja.

Egyetemi oktatása mellett igazságügyi szakértőként is tevékenykedett, számos jelentős, szakértői vélemény és jegyzőkönyv őrzi munkáit. Ezirányú vizsgálatai elsősorban áramütéses balesetek kivizsgálásaival foglalkoztak.

Legjelentősebb eredményei mégis az oktatás területéhez fűződnek. Évtizedeken keresztül volt a világítástechnika oktatás szervezője és vezetője a BME VET tanszéken, illetőleg elődtanszékeken. Hallgatók generációi választották és tanulták az ő ösztönzésére és előadói, szakemberi személyiségének hatására a világítási szakmát a villamosmérnök hallgatók közül. A labormérések és üzemlátogatások, a fényforrásbemutatók igényes és tartalmas kivitelét egész pályája során rendkívüli fontosságúnak tekintette és adjunktusi beosztásból történő nyugdíjba menetele után is rendszeresen visszatért egy-egy bemutató megtartására. Az ifjabb generáció még így is rengeteget tanulhatott tőle. Nevéhez fűződik a tanszék Világítástechnika laboratóriumának kiépítése és felszerelése is, amelyet Némethné dr. Vidovszky Ágnessel az 1990-es években, az egyetem Villamos Készülékek Laboratóriumában hoztak létre. Sajnálatos módon napjainkra ez a laboratórium az épület funkcionális átalakításának áldozatául esett és eltűnt, a korábban benne található fotométer gömbszellettel együtt.

Tanár úr jellegzetes órái, fényforrásbemutatói sokunkban megmaradtak, és a nagynyomású kisülőlámpák által megvilágított, mindig válaszra kész tekintetét, sokatmondó hunyorításait és az utóbbi években apró léptű mozgását megőrizve emlékezünk a – Dr. Horváth Tibor professzor úr szavaival élve – "Verebély csapat" egyik utolsó tagjára.

A csillagok fényei között nyugodjon békében.

Barkóczy Gergely – hálás hallgatója

Máté Jenő emlékére

Mázán született 1940. 02.10-én. Általános és középiskolai tanulmányai után felvételt nyert a BME villamos mérnöki karára. 1963. 12.20-án szerzett mérnöki diplomát. Két gyermek apja. Ezután a DÉDÁSZ szekszárdi és pécsi kirendeltségén üzemviteli mérnökként dolgozott. A PTE Pollack Mihály Műszaki Főiskolán 1976.06.19-től 2014.11.14-én bekövetkezett haláláig tanított. Az erősáramú technika- és a világítástechnika területén rendkívüli szakismerettel rendelkezett és ezt a hallgatóknak is nagyon jól tudta érthetővé tenni. Elévülhetetlen érdemei vannak a Villamos Intézet (villamos Hálózatok Tanszék) villamos mérés jegyzeteinek összeállításában és a villamos mérések gyakorlati oktatásában. Tagja volt a MEE pécsi csoportjának valamint a budapesti székhelyű Világítástechnikai Társaságnak. A Mérnöktovábbképző Intézetnél Lantos Tibor úrral együtt írták meg „A gyakorlati világítástechnika alapjai” című jegyzetet. Elkészítette Magyarországon először az EMIKA gyár lámpatestjeire DOS alapon írt világítástechnikai méretező szoftvert. Több konferencián tartott előadást, VTT szemináriumokat, országos világítástechnikai konferenciák aktív résztvevője és többször előadójais. A MEE- Villamosság- és később az Elektrotechnika-folyóirataiban rendszeresen publikált szakmai cikkeket. Ő tervezte a pécsi TV- torony- és dzsámi- díszkivilágítását is. A villamosság számtalan területén rendkívüli szakmai jártassággal rendelkezett. A teljesség igénye nélkül a következő kitüntetések, illetve elismeréseket kapta: Kiváló Munkáért (ÉVM) 1982, Kiváló Munkáért (MM) 1987, Kiváló Oktató 1990, Főiskolai Oktatásért 1992, Pedagógus Szolgálati Emlékérem 1996, MEE Urbanek díj 2008. Halálával egy nagyszerű villamosmérnök és oktató távozott el közülünk. Családjával együtt gyászolja a PTE PMMIK Műszaki Informatika és Villamos Intézet, a VTT- és a MEE Pécs- csoportjának minden tagja. Több mint ötvenéves munkássága után hátrahagyott szakmai örökségét, emberi értékeit megőrizzük és tovább visszük.

Vastag László

Szomorú szívvel továbbítjuk a hírt, hogy

Dr. Takács György életének 73. évében

2015. február 1-én rövid szenvedés után elhunyt.

Temetésére 2015. március 3-án került sor Farkasréti Köztemetőben.

Gyuri a közvilágítás területén dolgozott szinte egész életében. Előbb az ELMŰ-ben, majd a VEIKI útvilágítási laboratóriumában, amelyet ő hozott létre, később a lámpatestgyártásban is aktív volt. Saját cége is volt, az EKÁ-ban is dolgozott. Tudását Urbanek díjjal is elismerték. Rendszeresen írt cikkeket az Elektrotechnikában. Emlékét tisztelettel megőrizzük.

IMPRESSZUM

FÉNY, a MEE Világítástechnikai Társaságának hírlevele.

Kiadja: MEE Világítástechnikai Társaság, 1042 Budapest, Árpád út 67

Tel/fax: (06 1) 369 6631

E-mail: vtt@vilagitas.org

Honlap: www.vilagitas.org

Megjelenik: igény szerint

Szerkeszti: Barkóczi Gergely

Közreműködött: Almási Sándor, Berta István, Budai Béla, Csuti Péter, Esztergomi Ferenc, Kosák Gábor, Nagy János, Nadas József, Németh Zoltán, Némethné Vidovszky Ágnes, Vastag László, Vetési Emil

Felelős kiadó: Nagy János (vtt@vilagitas.org)

A hírlevélben megjelent információk a forrás megjelölésével szabadon felhasználhatók